

Business Review, 1988, September-October, p. 96-103. **4.** Концепции и принципы управленческого учета. Методические рекомендации. Проект. М.: Tacis, 2001. 107 с. **5.** Intersoft Lab. Функционально-стоимостной анализ. URL: http://www.cfm.ru/management/controlling/_iso_abc.shtml (Дата обращения: 04.08.2009). **6.** Каплан Р. С, Купер Р. Функционально-стоимостной анализ: практическое применение. [Пер. с англ.] М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. 352 с.

Надійшла до редколегії 16. 10. 2012

УДК 330.138.11
П58

Применение дифференцированного учета издержек для повышения конкурентоспособности предприятия / Попов С. А., Карпов Э. А // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012 . – № 58(964). – С. 150–156. – Бібліогр.: 6 назв.

У статті розглядаються проблеми підвищення конкурентоспроможності й стійкості російських підприємств на ринку. Запропоновані шляхи підвищення якості управлінської інформації про собівартість продукції й послуг.

Ключові слова: облік витрат, продуктивність, витрати, метод функціонально-вартісного аналізу.

Competitive position and soundness increase of the enterprise challenges are examined in the article. Means of production and services prime cost managerial information quality increase are offered.

Keywords: cost accounting, productivity, expenses, method of functional-cost analysis.

УДК 334.7.(477):330.341.1

Д. В. СЕВОСТЬЯНОВА, студентка, НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

В статті наведені результати дослідження тенденцій розвитку інноваційної діяльності в Україні; виявлені причини, що стримують цей розвиток, і бар'єри для впровадження інновацій українськими підприємствами; визначені недоліки механізму державного стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інвестиції, державне стимулювання інноваційної діяльності, податкові пільги.

Вступ. В умовах розвиненої ринкової економіки інновації стають невід'ємною складовою підприємницької діяльності. Інноваційна діяльність підприємств полягає у впровадженні нових ідей, технологій, сировини, методів організації й управління та інших нововведень. Інноваційна діяльність відіграє важливу роль у максимізації прибутку підприємств та є головним засобом збереження конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі.

Аналіз літератури. Проблема стимулювання інноваційної діяльності в Україні присвячено праці В. Александрової [1], А. Шовкуна [2], Б. Кваснюка [3], Л. Федулової [4] та інших науковців. Водночас лишаються належно не розробленими проблеми удосконалення механізму державного регулювання ресурсного й інституційного забезпечення реалізації пріоритетних інноваційних та науково-технічних проектів. Розробка дієвих державних механізмів регулювання та стимулювання інноваційної діяльності підприємств має ґрунтуватися на розумінні

© Д. В.Севостьянова, 2012

існуючих перешкод для розвитку цієї діяльності і бути спрямованою на їх усунення.

Метою даної роботи є дослідження тенденцій розвитку інноваційної діяльності в Україні, виявлення причин, що стримують цей розвиток, і бар'єрів для впровадження інновацій українськими підприємствами, а також недоліків механізму державного стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Викладання основного матеріалу. Згідно зі статистичними даними, у 2011 році кількість вітчизняних підприємств, які здійснювали інновації, зросла до 1679 одиниць, що становить 16,2 % від загальної кількості підприємств (у 2010р. кількість таких підприємств дорівнювала 1462, або 13,8%)[5]. Це низький показник частки інноваційно-активних підприємств. Для порівняння, в Японії цей показник сягає 70–80 %, у країнах ЄС – 50–70 %.

Вищою за середню в Україні частка інноваційних підприємств була серед підприємств із виробництва коксу та продуктів нафтопереробки (34,9% підприємств даного виду діяльності), машинобудування (24,5%), а також хімічної та нафтохімічної промисловості (24,0%). Порівняно з 2010р. кількість підприємств, що витрачали кошти на впровадження інновацій, зросла більш ніж на 20%, що, безумовно, є позитивним моментом. Позитивну динаміку виявляє і такий показник, як загальний обсяг інноваційних витрат, який у 2010р. становив 8 млрд. грн., а у 2011р. виріс до 14,3 млрд. грн.

У 2011р. основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були власні кошти підприємств, обсяг яких становив 7,6 млрд. грн. (проти 4,8 млрд. грн. у 2010 р.). Кредити у розмірі 5 489,5 млн. грн. (626,1 млн. грн. – у 2010 р.) отримало 50 підприємств. Коштами іноземних інвесторів в обсязі 56,9 млн. грн. (241,14 млн. грн.) скористалися 11 підприємств, коштами вітчизняних інвесторів в обсязі 45,4 млн. грн. (31,0 млн. грн.) – 14 підприємств. Підтримку держави у розмірі 161,4 млн. грн. (92,7 млн. грн.) отримало 51 підприємство. Як видно зі статистичних даних, кошти, вкладені як, іноземними, так і вітчизняними інвесторами, є незначними, що свідчить про малосприятливий інвестиційний клімат в Україні та показує, що фінансування інноваційних проектів здійснюється власними силами.

У 2011 р. 731 підприємство впровадило 3238 найменувань інноваційної продукції, що на 34,5% більше, ніж у 2010 р. З них 897 – це нові види машин,

устаткування, прилади, апарати тощо. Новими виключно для ринку були 900 найменувань, або 27,8% загальної їхньої кількості (357, або 39,8%), це свідчить про те, що на вітчизняних підприємствах існують спеціалісти з високим рівнем науково-дослідницького потенціалу.

Але аналіз інноваційної діяльності за період 2010-2011 років не в повній мірі ілюструє становище даної діяльності в Україні, тому далі коротко будуть наведені дані в порівнянні з періодом 2008-2009 рр. Протягом 2010-2011 років машини, обладнання та програмне забезпечення придбали 77,1% загальної кількості інноваційно-активних підприємств (78,3% за період 2008–2009рр.), витратили кошти на навчання та підготовку персоналу для інноваційної діяльності – 22,6% (26,5%), придбали внутрішні НДР – 17,2% (22,7%), зовнішні НДР – 10,3% (12,7%), були задіяні у ринковому запровадженні нових або вдосконалених продуктів та процесів 9,7% (13,0%). За 2010-2011 рр., кількість коштів, вкладених на освоєння та впровадження інновацій зменшилася на 24,5 % (в порівнянні з 2008-2009 рр.), що відображає тенденцію до сповільнення інноваційних процесів та свідчить про неефективність зв'язку технологія – виробництво.

Із загального обсягу капітальних вкладень, спрямованих на розвиток промисловості України, лише 10–15 % йде на фінансування інноваційних і науково-технічних проектів [5]. Це пов'язано з тим, що підприємства змушені спрямовувати значні кошти на підтримання застарілої матеріально-технічної бази, ремонт устаткування, фінансування неефективних систем енергозабезпечення тощо. Дана ситуація обумовлюється недосконалою державною амортизаційною, бюджетною та податковою політикою, малосприятливим інвестиційним кліматом, а також збитковістю або низькою прибутковістю промисловості.

За даними обстеження, проведеного Держкомстатом [5], бар'єрами, що стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств: відсутність фінансування (на це вказали 86 % респондентів), великі витрати (40 %), відсутність коштів у замовника (40 %), високі кредитні ставки (39 %), недосконалість законодавства (32 %), труднощі з сировиною і матеріалами (29 %), високий економічний ризик (24 %), відсутність попиту на продукцію (15 %), недостатня інформація про ринки збуту (11 %). Наведені дані вказують на те, що здійснювати інновації вітчизняним підприємствам перешкоджають численні фактори, найвпли-

вовішими з яких є фінансовий фактор, та фактори, взаємопов'язані зі співробітництвом та інформацією.

На даний момент законодавство України намагається стимулювати розвиток інноваційної економіки, що підтверджено відповідними указами Президента і постановами Уряду. В рамках виконання цього завдання передбачено не менше 25 % коштів, отриманих від приватизації державного майна, спрямовувати на інноваційне інвестування державних підприємств і окремих господарських товариств (де частка держави не менше 50 %). Ці ресурси необхідно спрямувати на: скорочення технологічних витрат виробництва, реалізацію енергозберігаючих технологій, екологічних програм; інноваційне оновлення матеріально-технічної бази підприємств; реалізацію проектів, спрямованих на впровадження у виробництво прогресивних науково-технічних розробок і технологій, освоєння випуску наукомістких видів продукції; розширення науково-дослідних робіт і підвищення наукоємності виробництва та інше.

Базовий Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність від 1 грудня 1998 року визначає головні напрями державної політики у цій сфері і правове поле діяльності владних структур. Його положення набули розвитку в Законі України Про інноваційну діяльність від 4 липня 2002 року [6], в якому відбувся перехід від акценту на науково-технічну сферу до методології проектного управління інноваційними процесами. У Законі було визначено організаційні механізми та засоби фінансової підтримки виконання інноваційних проектів. Зокрема для інноваційних підприємств Законом було визначено: пільги з податку на прибуток; пільги зі сплати земельного податку; пільги з податку на додану вартість; митні пільги; амортизаційні пільги. Загальна мета стимулювання реалізації інвестиційно-інноваційних проектів полягає у зменшенні податкового зобов'язання платника податку шляхом як прямого його зниження, так і використання непрямого механізму, що передбачає застосування відстрочення або розстрочення податкового платежу, що є прихованою формою кредиту.

В той же час Закон Про інноваційну діяльність так і не набрав чинності у повному обсязі. Істотну роль у цьому відіграло призупинення одразу після його прийняття дії низки положень щодо надання пільг для інноваційних підприємств. Призупинення здійснювалося законами України про державний бюджет. З

аналізу законодавства впливає, що урядом досі не створено ефективного механізму надання пільг підприємствам, що впроваджують інновації.

Висновок. Таким чином, відсутність практичної реалізації цілком прийнятної нормативної бази гальмує розвиток інноваційної діяльності. Інноваційна модель розвитку економіки може бути реалізована завдяки відповідній економічній політиці, найважливішою ланкою якої є бюджетна й податкова системи. Зокрема, необхідне прискорення здійснення заходів, необхідних для створення привабливого інвестиційного клімату в Україні для інвесторів, а саме: підвищення реальних гарантій і забезпечення захисту прав власності, вдосконалення законодавчого регулювання прав акціонерів, реформування податкової системи держави, вдосконалення законодавства з питань підприємницької діяльності.

Список літератури: 1. *Александрова В. П.* Економічна сприйнятливість виробництва до науково-технічних інновацій. Монографія. – К.: «Наукова думка», 1991- 294 с. 2. *Шовкун А.І.* Податкове стимулювання наукової та інноваційної діяльності // Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія: у 2 ч. Ч. 1 / За ред. В.М. Гейця, А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – С. 351–367. 3. *Кваснюк Б.* Структурна перебудова економіки та її ресурси // Економіка України. 2003. №11. С. 18 - 28. 4. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. – К.: «Основа», 2005. – 552 с. 5. «Наукова та інноваційна діяльність в Україні». Статичний збірник. –ДП „Інформаційно-видавничий центр Держстату України” Київ, 2012. 6. Закон України “Про інноваційну діяльність”. Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002 №36 7. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України. Наукова доповідь (за ред. Я. Жаліло). – К.: НІСД, 2005.

Надійшла до редакції 15.10.12

УДК 334.7.(477):330.341.1

Проблемы стимулирования инновационной деятельности предприятий в Украине / Севостьянова Д. В. // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2012 . – № 58(964). – С. 156–160. – Бібліогр.: 7 назв.

В статье приведены результаты исследования тенденций развития инновационной деятельности в Украине; выявлены причины, сдерживающие это развитие, и барьеры для внедрения инноваций украинскими предприятиями; определены недостатки механизма государственного стимулирования инновационной деятельности предприятий.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инвестиции, государственное стимулирование инновационной деятельности, налоговые льготы.

In the article, the results of the research of trends in the development of innovative activities in Ukraine are presented; reasons restraining this development and barriers to the implementation of innovations by Ukrainian enterprises are identified; shortcomings in the government policies as to stimulating of innovative activities of enterprises are revealed.

Key words: innovation, innovative activities, investment, government stimulation of innovations, tax benefits.

УДК 33:001. 895

Н. А. СЛОБОДЯНЮК, канд. екон. наук, ассистент. ПГТУ, Мариуполь

УЧАСТНИКИ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИЙ НА РАЗЛИЧНЫХ ЭТАПАХ РАЗВИТИЯ ПРОДУКТА

В статье изучена основная дифференциация участников коммерциализации инноваций, предлагаемая зарубежными и отечественными экономистами. Разработана система взаимосвязей между участниками коммерциализации инноваций на различных этапах развития продукта, которая позволит наглядно

© Н. А. Слободянюк, 2012